

ZAKON O ŠTRAJKU

"Sl. glasnik RS", br. 111/2008 i 23/2020

Član 1

(1) Ovim zakonom uređuje se postupak organizovanog prekida rada u kome radnici mogu ostvariti zaštitu profesionalnih, ekonomskih i socijalnih prava i interesa.

(2) Štrajk je organizovani prekid rada, koji se može organizovati u privrednom društvu, ustanovi i kod drugog pravnog lica ili preduzetnika (u daljem tekstu: poslodavac).

(3) Štrajk se može organizovati u području, oblasti ili grani ili kao generalni štrajk za teritoriju Republike Srpske (u daljem tekstu: Republika).

(4) Štrajk se može organizovati i kao štrajk upozorenja, koji može trajati najduže jedan sat.

Član 2

(1) Radnici slobodno odlučuju o učešću u štrajku.

(2) Poslodavac ne može da sprečava radnike da organizuju štrajk i učestvuju u njemu, niti da upotrebljava prijetnje i prinude radi završetka štrajka, kao i da po osnovu neučestvovanja u štrajku omogući veću platu ili druge povoljnije uslove rada za radnike koji ne učestvuju u štrajku.

Član 3

Pravo na štrajk radnika u granama ili djelatnostima od opšteg interesa može se ostvariti pod posebnim uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 4

(1) Odluku o stupanju u štrajk ili štrajk upozorenja kod poslodavca donose nadležni organ reprezentativnog sindikata ili više od polovine zaposlenih kod tog poslodavca.

(2) Odluku o stupanju u štrajk ili štrajk upozorenja kod poslodavca može donijeti nadležni organ i drugog sindikata, koji podrži više od polovine zaposlenih kod tog poslodavca.

(3) Odluku o stupanju u štrajk ili štrajk upozorenja u području, oblasti ili grani donosi nadležni organ sindikata kojem je utvrđena reprezentativnost u tom području, oblasti ili grani.

(4) Odluku o stupanju u generalni štrajk ili štrajk upozorenja donosi nadležni organ reprezentativnog sindikata na nivou Republike.

Član 5

(1) Odlukom o stupanju u štrajk utvrđuju se:

- a) zahtjevi radnika,
- b) vrijeme početka štrajka,
- v) mjesto održavanja štrajka,
- g) način na koji se vodi štrajk i
- d) sastav štrajkačkog odbora koji zastupa interese radnika i u njihovo ime vodi štrajk.

(2) Ako se štrajk ispoljava okupljanjem radnika, mjesto okupljanja učesnika u štrajku ne može biti van radne sredine poslodavca.

Član 6

(1) Štrajkački odbor dužan je da štrajk najavi poslodavcu dostavljanjem pisane odluke o stupanju u štrajk, najkasnije sedam dana prije dana određenog za početak štrajka, odnosno 24 časa prije početka štrajka upozorenja, ako ovim zakonom nije utvrđen drugi rok.

(2) Odluka o stupanju u štrajk u području, oblasti ili grani dostavlja se reprezentativnom udruženju poslodavaca u tom području, oblasti ili grani, odnosno Vladi Republike Srpske, ukoliko se štrajk organizuje u područjima, odnosno oblastima ili granama u okviru područja:

a) O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje,

b) R - Obrazovanje i

v) Q - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada, u skladu sa propisom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti.

(3) Odluka o stupanju u generalni štrajk dostavlja se reprezentativnom udruženju poslodavaca na nivou Republike i Vladi Republike Srpske.

Član 7

(1) Štrajkački odbor i poslodavac, odnosno pregovaračko tijelo koje odredi poslodavac dužni su da od dana dostavljanja pisane odluke o stupanju u štrajk, kao i za vrijeme trajanja štrajka pokušaju da sporazumno riješe nastali spor ili mogu iznijeti spor pred posebno tijelo za mirenje, koje strane u sporu sporazumno osnivaju.

(2) Ako se spor ne riješi u roku od osam dana od početka štrajka, strane u sporu mogu pozvati da u rješavanju spora učestvuje predstavnik organa Republike i predstavnici reprezentativne organizacije sindikata na nivou Republike ako sindikat nije organizator štrajka, predstavnici reprezentativnog udruženja poslodavaca na nivou Republike, kao i stručnjaci iz pojedinih oblasti, ili mogu iznijeti spor pred posebno tijelo za mirenje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje mirno rješavanje radnih sporova.

(3) U slučaju da se spor ne riješi u roku od 30 dana od početka štrajka, strane u sporu mogu da iznesu spor pred arbitražu u skladu sa zakonom kojim se uređuje mirno rješavanje radnih sporova.

Član 8

(brisano)

Član 9

(1) Štrajkački odbor i radnici koji učestvuju u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbjednost i zdravlje ljudi i bezbjednost imovine, sprečava nanošenje neposredne materijalne štete i omogućava nastavak rada po završetku štrajka.

(2) Štrajkački odbor i radnici koji učestvuju u štrajku ne smiju sprečavati poslodavca da koristi sredstva i raspoložive sredstvima kojima obavlja djelatnost.

(3) Štrajkački odbor i radnici koji učestvuju u štrajku ne mogu sprečavati zaposlene koji ne učestvuju u štrajku da rade.

(4) Poslodavac je dužan da štrajkačkom odboru i radnicima koji učestvuju u štrajku obezbijedi korišćenje odgovarajuće prostorije i potrebne administrativnotehničke i komunikacione usluge.

Član 10

(1) Štrajk prestaje sporazumom strana u sporu, odlukom arbitraže i odlukom radnika koji su donijeli odluku o stupanju u štrajk.

(2) Za svaki novi štrajk učesnici u štrajku dužni su da donesu novu odluku o štrajku.

Član 11

(1) U djelatnostima od opšteg interesa ili u djelatnosti čiji bi prekid rada zbog prirode posla mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi ili da nanese štetu velikih razmjera pravo na štrajk radnika može se ostvariti ako se ispune i posebni uslovi utvrđeni ovim zakonom.

(2) Djelatnost u smislu stava 1. ovog člana su djelatnosti koje obavlja poslodavac u oblasti:

a) elektroprivrede,

b) vodosnabdijevanja,

v) željezničkog saobraćaja,

g) avionskog saobraćaja i kontrole vazdušnog saobraćaja,

d) javnih radiotelevizijskih servisa,

đ) poštanskog saobraćaja,

e) komunalnih djelatnosti,

ž) zaštite od požara,

z) zdravstvene i veterinarske zaštite i

i) društvene brige o djeci i socijalne zaštite.

(3) Od opšteg interesa, u smislu ovog zakona su i djelatnosti od značaja za funkcionisanje sistema javne uprave i bezbjednosti Republike u skladu sa zakonom, kao i poslovi neophodni za izvršavanje obaveza utvrđenih međunarodnim ugovorima u djelatnostima navedenim u stavu 2. ovog člana.

(4) Ukoliko se štrajk u djelatnostima iz st. 2. i 3. ovog člana organizuje u jednom organizacionom dijelu poslodavca, obaveza ispunjavanja i posebnih uslova u pogledu ostvarivanja prava na štrajk radnika primjenjuje se samo na taj organizacioni dio.

Član 12

(1) Radnici koji obavljaju poslove u djelatnostima iz člana 11. ovog zakona mogu početi štrajk ako se obezbijedi minimum procesa rada koji obezbjeđuje sigurnost ljudi i imovine ili je nezamjenljiv uslov života i rada građana.

(2) Minimum procesa rada i način njegovog obezbjeđivanja utvrđuje se aktom osnivača, odnosno direktora poslodavca, zavisno od prirode djelatnosti, stepena ugroženosti života i zdravlja ljudi i drugih okolnosti značajnih za ostvarivanje potreba građana, poslodavca i drugih subjekata.

(3) Prilikom utvrđivanja minimuma procesa rada, u smislu stava 2. ovog člana, osnivač, odnosno direktor poslodavca dužan je da zatraži mišljenje sindikata ili savjeta radnika, odnosno ovlašćenog predstavnika radnika.

(4) Radnike koji su dužni da rade za vrijeme štrajka radi obezbjeđivanja minimuma procesa rada, u smislu st. 1. do 3. ovog člana, određuju direktor i štrajkački odbor, najkasnije pet dana prije početka štrajka.

(5) Radi obezbjeđivanja minimuma procesa rada poslodavac može angažovati i članove štrajkačkog odbora najviše do 1/3 ukupnog broja članova odbora, osim predsjednika štrajkačkog odbora.

Član 13

U djelatnostima iz člana 11. ovog zakona štrajk se najavljuje poslodavcu najkasnije deset dana prije početka štrajka, dostavljanjem pisane odluke o stupanju u štrajk.

Član 14

(brisano)

Član 15

(1) Štrajkački odbor dužan je da za vrijeme štrajka sarađuje sa poslodavcem radi izvršavanja obezbijeđenog minimuma procesa rada iz člana 12. ovog zakona.

(2) Radnici koji obavljaju poslove iz člana 12. stav 4. ovog zakona dužni su da za vrijeme štrajka izvršavaju naloge poslodavca koji se odnose na izvršavanja obezbijeđenog minimuma procesa rada.

Član 16

(1) Organizovanje štrajka, odnosno učešće u štrajku pod uslovima utvrđenim ovim zakonom ne predstavlja povredu radne discipline, ne može biti osnov za pokretanje postupka za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti radnika, ne može biti osnov za udaljenje radnika sa rada i ne može za posledicu imati otkaz ugovora o radu radniku.

(2) Radnik koji učestvuje u štrajku nema pravo na naknadu plate za vrijeme odsustvovanja s rada zbog učešća u štrajku ukoliko se poslodavac i štrajkački odbor drugačije ne dogovore.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, radnik koji učestvuje u štrajku ima pravo na naknadu plate za vrijeme učešća u štrajku koji se organizuje isključivo zbog neisplaćenih plata i koji ne traje duže od 12 dana.

(4) Radnik iz stava 2. ovog člana koji je dužan da radi za vrijeme trajanja štrajka, radi obezbjeđivanja minimuma procesa rada, u skladu sa članom 12. ovog zakona, ima pravo na platu koja mora biti srazmjerna vremenu provedenom na radu.

(5) Radnik iz st. 2. i 4. ovog člana ima pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, kao i pravo na osiguranje u slučaju nezaposlenosti u skladu sa propisima kojima su regulisane te oblasti.

(6) Organizatori štrajka i učesnici u štrajku koji nije organizovan u skladu sa odredbama ovog zakona nemaju pravo na zaštitu utvrđenu st. 1, 3. i 5. ovog člana.

Član 17

U toku štrajka organizovanog pod uslovima utvrđenim ovim zakonom poslodavac ne može zapošljavati nova lica koja bi zamijenila učesnike u štrajku, osim u slučajima ako su ugroženi:

a) bezbjednost lica i imovine u skladu sa članom 9. stav 1. ovog zakona,

b) održavanje minimuma procesa rada koji obezbjeđuje sigurnost imovine i lica i

v) izvršavanje međunarodnih obaveza u skladu sa članom 11. ovog zakona.

Član 18

(1) Član štrajkačkog odbora ili učesnik u štrajku koji štrajk organizuje i vodi na način kojim se ugrožavaju bezbjednost lica i zdravlje ljudi, bezbjednost imovine ili koji sprečava radnike koji ne učestvuju u štrajku da rade, odnosno onemogućava nastavak rada po završetku štrajka ili sprečava poslodavca da koristi sredstva i raspolaže sredstvima kojima poslodavac obavlja djelatnost čini povredu radne dužnosti za koju se može izreći mjera otkaza ugovora o radu.

(2) Radnik koji obavlja poslove u djelatnostima iz člana 11. ovog zakona koji odbije da izvrši nalog poslodavca izdat radi obezbjeđivanja minimuma procesa rada čini težu povredu radne dužnosti, za koju se može izreći mjera otkaza ugovora o radu.

Član 19

(1) Radnici koji stupaju u štrajk mogu, iz reda radnika, odlukom nadležnog organa reprezentativnog sindikata ili većine radnika osnovati štrajkačke straže na mjestima pred ulazom ili u krugu poslovnih prostorija poslodavca, radi obavješćavanja radnika i javnosti o sporu koji je nastao i o opravdanosti zahtjeva štrajkača.

(2) Odluka o formiranju štrajkačke straže dostavlja se subjektima utvrđenim u čl. 5. i 12. ovog zakona, u roku u kome se dostavlja pisana odluka o stupanju u štrajk, kao njen sastavni dio ili kao poseban akt u toku štrajka.

(3) Odluka iz stava 2. ovog člana mora biti obrazložena i sadržavati broj i imena radnika - članova štrajkačke straže.

(4) Štrajkačka straža ne može:

a) primjenjivati fizičku prinudu,

b) postavljati fizičke prepreke ili blokade prilaza poslu radnicima koji žele da rade,

v) prijetiti ili vrijeđati radnike i

g) sprečavati poslodavca u obavljanju njegove djelatnosti.

Član 20

Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Republička uprava za inspekcijske poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju inspekcijski poslovi.

Član 21

(1) Poslodavac, štrajkački odbor, predstavnik reprezentativnog sindikata ili drugog sindikata koji organizuje štrajk i radnici dužni su da inspektoru rada omoguće vršenje nadzora, uvid u dokumentaciju i nesmetan rad i da mu obezbijede podatke i dokumentaciju potrebnu za obavljanje inspekcijskog nadzora.

(2) Inspektor rada zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu i radnjama uručuje i dostavlja poslodavcu, štrajkačkom odboru, reprezentativnom sindikatu ili drugom sindikatu koji organizuje štrajk.

Član 22

(1) Ako inspekcija rada utvrdi da je aktom ili radnjom poslodavca povrijeđen zakon ili drugi propis, ovlašćena je da, pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom, do donošenja pravosnažne odluke suda, rješenjem odgodi izvršenje odluke poslodavca o otkazu ugovora o radu ili udaljenju radnika sa rada, organizatora štrajka, odnosno učesnika u štrajku.

(2) Žalba protiv rješenja donesenog u smislu stava 1. ne odgađa izvršenje rješenja.

(3) Protiv rješenja donesenog po žalbi može se pokrenuti upravni spor.

(4) Rješenje iz stava 1. ovog člana dostavlja se poslodavcu, štrajkačkom odboru, odnosno reprezentativnom sindikatu i radniku.

Član 23

(1) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 5.000,00 KM kazniće se za prekršaj poslodavac ako:

a) ne pristupi postupku mirenja u roku utvrđenim ovim zakonom, odnosno postupku posredovanja (član 7. stav 1.),

b) ne donese akt o minimumu procesa rada i načinu njegovog obezbjeđivanja i ne pribavi mišljenje sindikata ili savjeta radnika, odnosno ovlašćenog predstavnika radnika (član 12.),

v) ne obezbijedi minimum procesa rada utvrđen aktom iz člana 12. stav 2. ovog zakona,

g) pokrene postupak za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti, privremeno udalji sa rada radnika ili otkáže ugovor o radu radniku zbog organizovanja, odnosno učestvovanja u štrajku organizovanom u skladu sa Zakonom (član 16. stav 1.),

d) u toku štrajka organizovanog pod uslovima utvrđenim ovim zakonom primi nove radnike koji bi zamijenili učesnike u štrajku, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno (član 17.),

đ) sprečava radnike da učestvuju u štrajku ili upotrijebi prijetnje i mjere prinude radi završetka štrajka ili ako predvidi veću platu ili druge povoljnije uslove rada za radnike koji ne učestvuju u štrajku (član 2. stav 3.),

e) inspektor ne omogući vršenje nadzora i ne obezbijedi mu uvid u podatke i dokumentaciju potrebnu za vršenje inspeksijskog nadzora (član 21. stav 1.) i

ž) ako postupi suprotno rješenju inspektora kojim je odgođeno izvršenje odluke poslodavca o otkazu ugovora o radu ili udaljenju radnika sa rada, organizatora štrajka, odnosno učesnika u štrajku (član 22.).

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u poslodavcu novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.500,00 KM.

Član 24

(1) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 3.000,00 KM kazniće se za prekršaj reprezentativni sindikat ili drugi sindikat koji organizuje štrajk ako:

a) donese odluku o stupanju u štrajk suprotno članu 4. ovog zakona,

b) ne pristupi postupku mirenja u roku utvrđenim ovim zakonom, odnosno postupku posredovanja (član 7. stav 1.),

v) organizuje ili vodi štrajk na način kojim se ugrožava bezbjednost zdravlja ljudi i bezbjednost imovine, nanosi neposredna materijalna šteta i onemogućava nastavak rada po završetku štrajka (član 9. stav 1.),

g) sprečava radnike koji ne učestvuju u štrajku da rade (član 9. stav 3.) i

d) ne najavi štrajk u djelatnostima iz člana 11. ovog zakona u roku i na način propisan članom 12. ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, kazniće se odgovorno lice u reprezentativnom sindikatu i odgovorno lice drugog organizatora štrajka novčanom kaznom od 250,00 KM do 1.500,00 KM.

Član 25

Poslodavci su dužni da akt iz člana 12. stav 2. ovog zakona donesu u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 26

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o štrajku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 10/98).

Član 27

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".